

Sygn. akt V Ca 2290/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący **Sędzia Zbigniew Podedworny**

Sędziowie **Maria Dudziuk**

Magdalena Daria Figura

Protokolant st. sekretarz sądowy Iwona Nizioł

po rozpoznaniu w dniu 08 października 2020 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. P. i G. P.**

przeciwko **(...) Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów i pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w Warszawie

z dnia 24 maja 2019 roku, sygn. akt XVI C 632/17

1. oddała obie apelację;
2. zasądza od pozwanego (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów A. P. i G. P. kwotę 2700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym;
3. zasądza od powodów A. P. i G. P. solidarnie na rzecz pozwanego (...) Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 450 zł (czteryście pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt V Ca 2290/19

UZASADNIENIE

W pozwie z 16 lutego 2017 powodowie A. P. i G. P. (zwani dalej także jako: „kredytobiorcy”) wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. (zwany dalej także jako: „bank” lub (...) S.A.) na swoją rzecz solidarnie kwoty 71 804,41 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia doręczenia opisu pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, a także zasądzenie solidarnie od pozwanego na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że ich roszczenie wynika z abuzywności zawartej między stronami umowy kredytu z 20 sierpnia 2008, na podstawie której bank zobowiązał się na warunkach określonych w przedmiotowej umowie postawić do dyspozycji kredytobiorców kredyt w kwocie 117 802,55 CHF na finansowanie kosztów nabycia lokalu mieszkalnego. Dochodzona

pozwem kwota stanowi część świadczeń nienależnych w wypadku uznania nieważności umowy, zapłaconych przez powodów pozwanemu w okresie od sierpnia 2008 do 20 września 2016, i których suma wynosi 166 388,38 złotych. W wypadku przyjęcia, że umowa jest ważna dochodziona pozwem kwota 71 804,41 złotych stanowi sumę nadpłat, które wynikając z różnicy pomiędzy wysokością rat, które powodowie płacili, a ratami należnymi, gdyby uznać, że strony są związane umową z pominięciem kwestionowanych klauzul niedozwolonych. Po wtóre, powodowie podnieśli, że w przypadku uznania klauzuli waloryzacyjnej za określającą główne świadczenia stron umowa jest nieważna, bowiem strony nie dokonały w tym przedmiocie żadnych uzgodnień. Po trzecie, powodowie stali na stanowisku, że umowa stron naruszała zasadę walutowości, wyrażoną w przepisie art. 358 § 1 k.c., co skutkuje nieważnością umowy. Jako podstawę prawną żądania wskazano art. 405 k.c.

W odpowiedzi na pozew z 26 czerwca 2017 pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie solidarnie od powodów na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W załączniku do protokołu rozprawy z 17 stycznia 2019 pozwany na wypadek uznania umowy za nieważną zgłosił zarzut zatrzymania świadczenia nienależnego powodów do czasu zaoferowania przez powodów świadczenia w wysokości 228.800 zł, otrzymanego od pozwanego – wypłaconej kwoty kredytu.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska w sprawie.

Wyrokiem z dnia 24 maja 2019 r. sygn. akt XVI C 632/17, Sąd Rejonowy dla Warszawy – Mokotowa, Wydział XVI Cywilny

1. zasądził od pozwanej (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów A. P. oraz G. P. kwotę 69 773,95 złotych (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset siedemdziesiąt trzy złote i 95/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 5 czerwca 2017 do dnia zapłaty;
2. oddalił powództwo o zapłatę kwoty 2 030,46 złotych;
3. nałożył na pozwaną (...) Bank (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w W. obowiązek zwrotu powodom A. P. oraz G. P. solidarnie wszystkich poniesionych przez nich kosztów procesu, szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu;
4. nakazał pobrać od pozwanej (...) Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa poniesione tymczasowo przez Skarb Państwa wydatki, szczegółowe ich wyliczenie pozostawiając referendarzowi sądowemu.

Podstawą wydania powyższego orzeczenia były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 20 sierpnia 2008 (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w G. (dalej również jako „bank” lub (...) Bank) oraz G. P. i A. P. (dalej również jako „kredytobiorcy”) zawarli umowę kredytu mieszkaniowego (...) nr (...), zgodnie z którą bank udzielił kredytobiorcy kredytu hipotecznego na zasadach określonych w Części Szczególnej Umowy (dalej CSU) oraz Części Ogólnej Umowy (dalej COU), a także w Ogólnych Warunkach udzielania przez (...) Bank (...) S.A. kredytu mieszkaniowego (...).

W § 1 ust. 1 umowy strony określiły, iż przedmiotem umowy jest kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 117 802,55 CHF. Kwota kredytu do wypłaty stanowiła kwotę 228 800 zł (§ 1 ust. 7). W § 1 ust. 2 wskazano, iż przeznaczeniem kredytu było finansowanie kosztów nabycia lokalu mieszkalnego położonego w B. przy ul. (...) 1/2, refinansowanie nakładów i kosztów poniesionych przez kredytobiorcę na zadatek, a także remont tego lokalu. Okres kredytowania rozpoczynał się 20 sierpnia 2008 i kończył 20 lipca 2031 (§ 1 ust. 4). Oprocentowanie kredytu określono w § 1 ust. 8 jako 5.24167% p.a. w przypadku uruchamiania środków w dniu podpisania niniejszej umowy, zaś warunki zmiany oprocentowania określone są w § 2-5 COU. Marża banku w dniu udzielenia kredytu wynosiła zgodnie z § 1 ust. 9 Umowy – 2,5 % w stosunku rocznym i z mocy ust. 10 miała w okresie kredytowania ulec

obniżeniu o 1 p.p. z tytułu ustanowienia docelowego zabezpieczenia spłaty na warunkach określonych w § 4 ust. 2 COU, tj. przedłożeniu w banku odpisu księgi wieczystej z prawomocnym wpisem hipoteki na rzecz banku, oraz o 0,25 p.p. z tytułu obniżenia obciążenia kredytem nieruchomości do poziomu nie przekraczającego 80% jej wartości.

W § 3 umowy ustalono, iż zabezpieczeniem spłaty kredytu docelowo będzie hipoteka kaucyjna na zabezpieczenie spłaty kapitału, odsetek i innych kosztów do kwoty 370 176,84 zł, ustanowiona na rzecz Banku na stanowiącym odrębną własność lokalu położonym w B. przy ul. (...), cesja na rzecz Banku praw z umowy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych, potwierdzona przez ubezpieczyciela oraz ubezpieczenie brakującego wkładu własnego w (...) S.A (analogicznie § 11 ust. 1 pkt 1-2 COU). Zgodnie z § 11 ust. 5 COU bank zobowiązał się do niezwłocznego zwolnienia zabezpieczenia ustanowionego na okres przejściowy, po przedłożeniu przez Kredytobiorcę odpisu z księgi wieczystej z prawomocnym wpisem hipoteki na rzecz Banku.

Jak stanowił § 5 ust. 1 CSU spłata kredytu następuje zgodnie z harmonogramem spłat doręczanym kredytobiorcy. W § 5 ust. 4 CSU określono, iż spłata kredytu następować będzie w równych ratach kapitałowo-odsetkowych. Ustęp 10 odsyłał do § 15-18 Części Ogólnej Umowy gdzie zawarte zostały zasady spłaty kredytu.

W § 1 ust. 1 COU wskazano, że kredyt mieszkaniowy (...) udzielany jest w złotych. W § 1 ust. 2 postanowiono, iż w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej kwota w złotych zostanie określona poprzez przeliczenie na złote, kwoty wyrażanej w walucie, w której kredyt jest denominowany, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z Tabelą kursów obowiązujących w Banku w dniu uruchomienia środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych. Postanowienie § 1 ust. 3 stanowiło, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej:

- 1) zmiana kursu waluty wpływa na wypłacane w złotych przez Bank kwoty transz kredytu oraz na spłacane w złotych przez Kredytobiorcę kwoty rat kapitałowo-odsetkowych;
- 2) ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi Kredytobiorca z uwzględnieniem § 12 ust. 2-4 oraz § 20 ust. 6.

W § 2 ust. 1, 2 pkt 3 COU wskazano, iż jego oprocentowanie ustalane będzie według zmiennej stopy procentowej stanowiącej sumę odpowiedniej stopy bazowej powiększonej o marżę banku. Stopa bazowa odpowiadać miała stawce LIBOR 3M obowiązującej w ostatnim dniu roboczym przed dniem uruchomienia środków w przypadku kredytów denominowanych w USD lub CHF.

W części dotyczącej wypłaty środków z kredytu denominowanego, tj. w § 12 ust. 2 i 3 COU strony zapisały, iż w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, wypłata środków następuje w złotych w kwocie stanowiącej równowartość wypłacanej kwoty wyrażonej w walucie obcej. Do przeliczeń kwot walut uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu wypłaty środków, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

Postanowieniem § 15 ust. 7 COU strony uzgodniły, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej, harmonogram spłat kredytu wyrażać miał się w walucie, w której kredyt jest denominowany. Uzgodniono, iż spłata dokonywana będzie w złotych o równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej. Do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu, stosować miało się kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych.

W § 19 ustalono, że Kredytobiorca może ubiegać się w ciągu całego okresu kredytowania między innymi o zmianę waluty kredytu, podwyższenie kwoty kredytu. W postanowieniu tym nie sprecyzowano zasad zmiany waluty kredytu.

W 2014 roku (...) Bank (...) S.A., jako spółka przejmowana, w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. połączyła się z (...) Bankiem (...) S.A., jako spółką przejmującą.

W dniu 2 stycznia 2015 roku Kredytobiorcy złożyli wniosek o zmianę waluty spłaty kredytu na CHF.

Dnia 14 stycznia 2015 w związku z wejściem w życie z dniem 26 sierpnia 2011 ustawy z dnia 29 lipca 2011 o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz innych niektórych ustaw (...) S.A. zawarli porozumienie w którym postanowili zmienić treść obowiązującej je umowy w zakresie uregulowanym w niniejszym porozumieniu. W § 1 strony określiły, że w odniesieniu do kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty innej niż waluta polska Kredytobiorca może dokonywać spłat rat kapitałowo- odsetkowych bezpośrednio w tej walucie, dokonywać w walucie spłaty całości lub części kredytu przed terminem określonym w umowie, a wykonanie tych uprawnień nie będzie się wiązało z żadnymi dodatkowymi kosztami i kredytobiorca nie będzie zobowiązany w związku z wykonaniem tych uprawnień do wykonania żadnych dodatkowych zobowiązań względem Banku, polegających w szczególności na zobowiązaniu do nabycia waluty przeznaczonej na spłatę rat kredytu lub całości od określonego podmiotu. W celu dokonywania spłat bezpośrednio w walucie kredytu bank otwiera i prowadzi Rachunek Obsługi Kredytu ROK o numerze (...) mający wyłącznie techniczny charakter i jest udostępniany wyłącznie do obsługi kredytu (§ 2 ust. 1 i 2). W § 3 ust. 3 ustalono zasady określenia sposobów i terminów ustalania kursów wymiany walut dla kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej. Paragraf 3 ust. 4 pkt 1 stanowił, że w przypadku spłaty kredytu w złotych spłata następuje w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej, przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się bezgotówkowy kurs sprzedaży danej waluty według ostatniej Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty. Zgodnie z § 3 ust. 5 w przypadku kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej gdy uruchomienie środków następuje w złotych Bank stosuje do przeliczenia zadłużenia bezgotówkowy kurs kupna danej waluty według obowiązującej Tabeli kursów ustalany zgodnie z zasadami z ust. 3 i 4 tego paragrafu. W § 4 postanowiono, że w przypadku kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty innej niż polska wprowadza się dodatkowo następujące zasady dotyczące spłat:

- 1) gdy kwota do dyspozycji na rachunku kredytu jest niewystarczająca na pobranie raty kapitałowo-odsetkowej lub gdy powstanie zaległość Bank na podstawie pełnomocnictwa pobierze pozostałą część raty ze złotowego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku walutowego;
- 2) spłata kredytu w złotych następuje w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej przy czym do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu stosuje się bezgotówkowy kurs sprzedaży danej waluty według ostatniej Tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu spłaty ustalany zgodnie z zasadami określonymi w § 3 ust. 3 i 4;
- 3) w przypadku gdy kredytobiorca wskaże w CSU walutę kredytu jako walutę spłaty, a dokona wpłaty na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy lub rachunek obsługi kredytu w złotych z dyspozycją na spłatę kredytu, Bank zrealizuje dyspozycję zgodnie z kolejnością opisaną w punkcie 1 w sposób określony w punkcie 2;
- 4) w przypadku deklaracji spłaty w walucie kredytu kredytobiorca poza sposobami określonymi w umowie może dokonać spłaty również przelewem bankowym bezpośrednio na walutowy rachunek obsługi kredytu lub na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy w walucie wskazany w CSU lub w niniejszym porozumieniu.

Żaden z punktów umowy oraz porozumienia nie był negocjowany. We wniosku kredytowym nie było opcji wyboru waluty, w jakiej miałyby być kredytobiorcom wypłacony kredyt i w jakiej mieliby go spłacać.

W pierwszej kolejności (...) SA przedstawił kredytobiorcom ofertę w walucie polskiej. Przed zawarciem umowy kredytobiorcy zostali poinformowani o ryzyku zmiany kursu franka szwajcarskiego, a nadto, że zmiana ta będzie miała wpływ na wysokość zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokość rat kredytu.

Tytułem spłaty kredytu i odsetek, wynikających z ww. umowy kredytu małżonkowie G. P. i A. P. wpłacili na rzecz Banku (...) S.A. w okresie od dnia zawarcia umowy do 20 września 2016 kwotę 166 388,38 zł. Żadne wpłaty nie były dokonywane w walucie innej niż PLN. Suma rat ww. okresie, które kredytobiorcy mieli obowiązek zapłacić, po wyeliminowaniu z umowy § 1 ust. 1 i § 5 ust. 10 CSU oraz § 15 ust. 7 COU, wynosiła łącznie 96 614,43 zł. Różnica pomiędzy sumą uiszczonych przez kredytobiorców rat, a ratami należnymi bankowi wynosi 69.773,95 zł.

Pismem z 10 listopada 2016 G. i A. P. powołując się na abuzywność postanowień umowy kredytu wezwali (...) S.A. do zapłaty na ich rzecz kwoty 69.526,49 zł tytułem nienależnego świadczenia, tj. pobrania rat kredytowych w zawyżonej wysokości, w terminie 14 dni od otrzymania pisma.

Pismem z 15 listopada 2016 G. i A. P. złożyli (...) S.A. oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego w dniu 14 stycznia 2015 roku (ww. porozumienia) wskazując, że pozostawali w błędnym przekonaniu, że wszystkie postanowienia umowy kredytu ich wiążą.

W odpowiedzi na powyższe pisma (...) S.A. pismem z 4 stycznia 2017 poinformowało, że w jego ocenie zarówno umowa kredytu, jak i porozumienie ją zmieniające są ważne i wiążą strony.

Sąd pierwszej instancji stwierdził, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Powództwo w niniejszej sprawie opiera się przede wszystkim na abuzywności klauzul przeliczeniowych. Powodowie twierdzą, że po ich wyeliminowaniu umowa może być wykonywana jako umowa o kredyt udzielony w złotówkach, oprocentowany według wskaźnika LIBOR.

Zgodnie z treścią art. 69 ustawy z 29 sierpnia 1997 Prawo Bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy; dalej jako „P.b.”) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu (ust. 1). Umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: 1) strony umowy, 2) kwotę i walutę kredytu, 3) cel, na który kredyt został udzielony, 4) zasady i termin spłaty kredytu, 5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, 6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, 7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, 8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, 9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, 10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

W ocenie Sądu Rejonowego, walutą kredytu był złoty polski (PLN), zaś odwołanie w umowie do waluty CHF miało służyć przeliczeniu kwoty kredytu na walutę CHF, a następnie wyrażania salda zadłużenia i poszczególnych rat w tej walucie. Zastrzeżenia przy tym wymaga, iż Sąd pierwszej instancji dokonując analizy postanowień umowy – tak CSU, jak i COU - miał na uwadze, iż żaden z przepisów prawa powszechnie obowiązującego nie definiuje pojęcia „kredyt denominowany w walucie obcej”, czy „kredyt indeksowany” a zatem to od indywidualnej oceny danego stosunku prawnego zależało jakie znaczenie przydane winno być poszczególnym postanowieniom umowy określającym w szczególności walutę i kwotę kredytu.

Literalna treść § 1 ust. 1 CSU umowy kredytu wskazuje, iż przedmiotem umowy jest kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 117 802,55 CHF, przy czym kwota ta została wyliczona na 228 800 złotych. Nie ma zatem wątpliwości, że walutą kredytu jest PLN, a frank szwajcarski służy wyłącznie do określania salda kredytu, pełniąc funkcję waloryzacyjną. Znajduje to potwierdzenie również w treści postanowień COU, w którego § 1 ust. 1 wskazano, że kredyt mieszkaniowy (...) udzielany jest w złotych, a także treść § 1 ust. 2 i 3, § 12 ust. 2 i 3 (dotyczący wypłaty środków z kredytu denominowanego).

Sąd Rejonowy wskazał, iż taka wykładnia postanowień umowy pozostaje w zgodzie z pozostałymi postanowieniami CSU, COU, tj. z § 15 ust. 7 pkt 1 i 2 COU gdzie wskazano, że w przypadku kredytu denominowanego w walucie obcej harmonogram spłat kredytu wyrażony jest w walucie w obcej; spłata następuje w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie obcej. Również to postanowienie umowy wskazuje, że poprzez użycie sformułowania „w walucie obcej” a nie w „walucie kredytu” czy „w walucie w której kredyt jest udzielany”, że odwołanie do CHF stanowiło jedynie mechanizm przeliczenia zobowiązania najpierw kredytodawcy na etapie udzielania kredytu, a następnie kredytobiorcy przy spłatach kredytu, które następować miały w złotych.

Dodatkowo Sąd pierwszej instancji zauważył, że za uznaniem, iż kredyt udzielony był w złotych polskich przemawia fakt, że zabezpieczająca jego spłatę hipoteka została wyrażona w złotych. Jak wynikało z art. 68 ustawy o księgach wieczystych i hipotece według stanu na datę zawarcia umowy, hipoteka zabezpiecza jedynie wierzytelności pieniężne i może być wyrażona tylko w oznaczonej sumie pieniężnej. Jeżeli wierzytelność zgodnie z prawem została wyrażona w innym pieniądzu niż pieniądz polski, hipotekę wyraża się w tym innym pieniądzu. (v. również wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 25 marca 2011, IV CSK 377/10, wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 29 kwietnia 2015, V CSK 445/14).

Przesądziwszy kwestię waluty kredytu, w uznaniu Sądu Rejonowego było konieczne odniesienie się do podniesionego przez powodów zarzutu abuzywności postanowień umownych. W ocenie Sądu pierwszej instancji postanowienia umowy, określone w § 5 ust. 10 umowy CSU oraz § 15 ust. 7 COU (klauzule przeliczeniowe) spełniają wszelkie przesłanki uznania ich za niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385⁽¹⁾ § 1 k.c.

Zgodnie z przepisem art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Trafną wykładnię sprzeczności umowy z dobrymi obyczajami zawiera wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 14 marca 2013 w sprawie C-415/11, w którym wskazano, że zachodzi ona wówczas, kiedy nie można się spodziewać, iż konsument zgodziłby się na sporne postanowienie w drodze indywidualnych negocjacji.

Rażące naruszenie interesów konsumenta polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków stron umowy na niekorzyść konsumenta. Jest to niewątpliwie przesłanka trudniejsza do oceny.

Na początek Sąd pierwszej instancji stwierdził, że postanowienia zawartej między stronami umowy (w tym § 5 ust. 10 CSU oraz § 15 ust. 7 COU) nie były między nimi negocjowane. Pozwany nie wykazał tezy przeciwnej, czego wprost wymaga przepis art. 385⁽¹⁾ § 3 k.c. Sam fakt wyboru jednego spośród gotowych wzorców umów kredytowych (PLN/CHF/EURO/USD) nie stanowi jeszcze o możliwości przyjęcia, iż warunki umowy, w tym sposób ustalania kursu, były indywidualnie negocjowane (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku - I Wydział Cywilny z 20 grudnia 2017, sygn. akt I ACa 606/17).

W takiej sytuacji rozważenia wymagało, czy postanowienie zawarte w § 5 ust. 10 CSU oraz § 15 ust. 7 pkt 3 COU stanowi główne świadczenie stron. Sąd Rejonowy uznał, że postanowienie to nie określało głównych świadczeń stron, jako że odnosiło się jedynie do mechanizmu przeliczenia rat spłat kredytu z CHF na złotówki, w których kredyt ten miał być spłacany. Przy tym, choć postanowienie to dotyczyło wysokości rat kredytu i pośrednio wpływało na jego wysokość, to stanowiło w istocie zastrzeżoną klauzulę waloryzacyjną, mającą charakter poboczny w stosunku do głównego obowiązku kredytobiorcy w postaci zwrotu kwoty kredytu w PLN w ratach wyrażonych w CHF (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 14 maja 2015, I ACa 16/15; wyrok Sądu Najwyższego z 2 lutego 2015, I CSK 257/14, niepublikowane z dnia 22 stycznia 2016, I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134).

W ocenie Sądu, analizowane postanowienia umowne nie spełnia przesłanki jednoznaczności, odwołuje się bowiem do nieweryfikowalnego w dacie zawarcia umowy, arbitralnie przez jedną ze stron umowy ustalanego kursu waluty bez określenia precyzyjnego działania mechanizmu wymiany waluty. Nie sposób zatem przewidzieć w jaki sposób i w jakim celu pozwany będzie po zawarciu umowy określał wartości w powołanej w umowie „tabeli kursów”. Zależec to będzie wyłącznie od polityki pozwanego, bo żaden przepis powszechnie obowiązującego prawa nie reguluje obrotu przez banki walutami i ustalania ich kursów. Prowadzi to do wniosku, że powodowie nie zawarliby umowy kredytu, zdając sobie sprawę, że chcąc zapłacić ratę kredytu, nie będą wiedzieli ile ona wyniesie, a nadto, że nie będą mieli pewności czy pozwany w ramach postanowień § 15 ust. 7 pkt 3 COU nie zacznie stosować kursów rażąco niekorzystnych

dla nich, nie dbając o to czy są one rynkowe, ponieważ – jak powiedziano – bank nie ma obowiązku wyznaczać swoich kursów według reguł rynkowych.

W stosunkach konsumenckich algorytm ustalania kursu walut musi być w umowie określony precyzyjnie, opierać się na sprawdzalnych (powszechnie dostępnych) danych z rynku walut i nie może pozwalać na ustalenie kursu, odbiegającego od kursów rynkowych na niekorzyść konsumenta. Jeżeli klauzule przeliczeniowe takich kryteriów nie spełniają, powinny być uznane za abuzywne. Wynika to z przepisów o szczególnej ochronie konsumentów, a w szczególności powołanego art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385³ k.c., który zawiera otwarty katalog postanowień niedozwolonych i w punkcie 19 stanowi, iż niedozwolone są klauzule przewidujące wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnej przyczyny, istotnych cech świadczenia.

Przechodząc do analizy ostatniej z przesłanek oceny abuzywności, a mianowicie tego, iż postanowienie umowne musi kształtować prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, należy wskazać, iż niewątpliwie kwestia ustalenia kursu waluty CHF dla określenia rat kredytu na etapie jego spłaty pozostawiona została w wyłącznej dyspozycji Banku. Nie zostało przy tym w umowie – CSU i COU - ustalone w jaki sposób i na podstawie jakich czynników czy wskaźników powód ma ustalać kurs sprzedaży CHF, w tym czy zawierał on także jego zysk.

W efekcie powyższego, w chwili zawarcia umowy konsument nie miał możliwości oceny jak będzie kształtowało się jego zobowiązanie z tytułu zawartej umowy kredytu w postaci spłat rat kredytowych. Pozostawienie tak istotnej kwestii kreującej wysokość zobowiązania powodów wobec Banku, w sferze wyłącznych nieweryfikowalnych decyzji Banku, pozwalało na uznanie wskazanych postanowień za kształtujące obowiązki pozwanych w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, przez które rozumieć należy ukształtowanie stosunku umownego w sposób klarowny, jasny i weryfikowalny dla konsumenta. Postanowienie umowne pozwalające Bankowi wyznaczać kursy waluty CHF całkowicie dowolnie, świadczy o niekorzystnym ukształtowaniu pozycji ekonomicznej konsumentów (v. również wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 1 marca 2017, IV CSK 285/16).

Możliwości oceny postanowień umowy przez pryzmat art. 385¹ k.c. nie zmieniał fakt wejścia w życie ustawy z 29 lipca 2011 o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011. Nr 165, poz. 984) , którą zmieniono m.in. art. 69 ustawy z 29 sierpnia 1997 Prawo bankowe przez dodanie w ust. 2 po pkt 4 pkt 4a, zobowiązując do zamieszczenia w umowie o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż polska szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty lub spłaty kredyt i zgodnie z której art. 4 w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Nowelizacja Prawa bankowego dokonana ustawą z 29 lipca 2011 przyznała bowiem kredytobiorcy w zakresie już istniejących stosunków prawnych jedynie dodatkowe uprawnienie do spłaty rat kredytu indeksowanego lub denominowanego do waluty obcej bezpośrednio w tej walucie. Kredytobiorca miał możliwość wyboru formy spłaty, a więc mógł wybrać spłatę w złotych polskich, co oznacza konieczność zamieszczenia w umowie kredytowej, zgodnie z wymaganiami art. 69 ust. 2 pkt 4a, szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. (v. Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z 28 maja 2014, I CSK 607/13)

Wywodzenie z przepisów tej ustawy nowelizującej art. 69 ustawy Prawo Bankowe dalej idących skutków w tym sankcjonujących postanowienia umów zawartych przed dniem jej wejścia w życie, w tym ewentualnego wyłączenia ich spod oceny przez pryzmat art. 385¹ k.c., jest zatem nieuprawnione.

Zawarcie porozumienia między powodami a pozwanym z 14 stycznia 2015 również nie mogło mieć wpływu na ocenę abuzywności poszczególnych postanowień umowy z 20 sierpnia 2008, ponieważ nie może sanować niedozwolonego charakteru postanowień umownych. Ocena postanowień umowy dokonywana być powinna według zasad przewidzianych w art. 385¹ k.c., a zatem według stanu z chwili jej zawarcia oraz w okolicznościach jej zawarcia, przy uwzględnieniu umów pozostających z nią w związku, stosownie do art. 385² k.c. Istotne jest zatem przeprowadzenie kontroli incydentalnej wzorca w chwili zawarcia umowy, a nie jej wykonywania.

Sąd pierwszej instancji nie podzielił stanowiska powodów, którzy twierdzili, że łącząca strony umowa jest nieważna z powodu naruszenia zasady walutowości wyrażonej w art. 358 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem, w brzmieniu obowiązującym 20 sierpnia 2008 (do 24 stycznia 2009), zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogły być wyrażone tylko w pieniądzu polskim, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie.

W literaturze dominuje pogląd, że tzw. kredyty „denominowane” lub indeksowane do kursu waluty obcej są kredytami w walucie polskiej. Kwestia nazewnictwa jest rzeczą wtórną, a o tym, czy dany kredyt jest kredytem w walucie polskiej czy w walucie obcej, decyduje treść konkretnej umowy kredytu. Takie stanowisko potwierdza Wojewódzki Sąd Administracyjny, który stwierdził, iż „o tym, czy mamy do czynienia z kredytem walutowym, czy też z kredytem denominowanym rozstrzyga treść umowy, nie należy więc kierować się wyłącznie użytą w umowie nazwą kredytu” (wyrok WSA z 3 czerwca 2008, I SA/Gd 174/08, A. Kawulski, Prawo bankowe. Komentarz, Lex 2013). Od wyrażenia świadczenia w walucie obcej należy odróżnić tzw. klauzule waloryzacyjne, przewidziane w art. 358¹ § 2 k.c., które wyłączają jedynie walutę polską jako jedyny miernik wartości i odnoszą cenę również do waluty obcej. Stosowanie klauzul walutowych było powszechnie dopuszczane również w okresie obowiązywania zasady walutowości, wobec zasady swobody kontraktowania wynikającej z art. 353¹ k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z 7 lipca 2005, V CK 859/04, uzas. uchwały Sądu Najwyższego z 13 marca 1992, I PZP 14/92)).

Jak wynika z treści umowy, kredyt został udzielony w złotych. Kredyt miał zostać również spłacony w pieniądzu polskim, chociaż wysokość rat miała być ustalana w odniesieniu do wartości innej waluty. Waluta CHF służyła jedynie określeniu salda kredytu i rat. Kredyt nie zmienił się w ten sposób w walutowy i nie narusza zasady walutowości. Zbędne zatem w ocenie Sądu Rejonowego wydało się odnoszenie się do twierdzeń powodów jakoby kredyt naruszał zasadę walutowości.

Reasumując, konsekwencją uznania abuzywności analizowanych wyżej postanowień była ich bezskuteczność, co wynikało art. 385¹ § 2 k.c. stanowiącego, iż abuzywne postanowienie umowy nie wiąże konsumenta, strony są jednakże związane umową w pozostałym zakresie. Po wyeliminowaniu klauzul przeliczeniowych umowa mogła dalej być wykonywana. Walutą kredytu – na co zwrócono uwagę na początku uzasadnienia – był złoty polski (PLN), a kwota kredytu wynosiła 228 800 zł (§ 1 pkt 7 CSU). Wiążące postanowienia umowy pozwalają na określenie obowiązków stron, w szczególności zobowiązania powodów do spłaty kredytu z oprocentowaniem, wyliczonym w oparciu o § 1 ust. 8 CSU. Powodowie płacili jednak raty wyższe, co uzasadniało zwrot nadpłat w oparciu o przepis art. 405 k.c.

Niezwiązanie powodów klauzulami przeliczeniowymi oznacza, że strony są związane stosunkiem kredytu, którego nie oferował żaden bank, bo byłby on dlań bardzo niekorzystny. Nie ma to jednak żadnego znaczenia dla dalszego trwania tego stosunku, ponieważ – jak wiadomo – celem przepisu art. 385⁽¹⁾ § 2 k.c. zniechęcanie przedsiębiorców do stosowania w umowach nieuczciwych warunków. Sąd pierwszej instancji nie znalazł żadnego przekonującego argumentu, że po wyeliminowaniu z umowy § 5 ust. 10 CSU oraz § 15 ust. 7 COU nie może ona być dalej wykonywana. W szczególności błędny jest pogląd, że po wyeliminowaniu z umowy klauzul indeksacyjnych treść umowy sprzeciwiałaby się właściwości (naturze) stosunku kredytu. Sąd Rejonowy zdaje sobie sprawę, że bank, który udzielał kredytów indeksowanych do franka szwajcarskiego, musiał pozyskać odpowiednią sumę franków, a po przeliczeniu udzielonego w złotówkach kredytu na franki, to w tej walucie było zapisane saldo aktywów banku w jego księgach. Jest to jednak kwestia wewnętrznej ekonomiki banku jako przedsiębiorcy i w ogóle nie ma znaczenia dla oceny prawnej umowy kredytu, którego walutą jest złotówka. Bez znaczenia jest również to, że na

rynku nie było kredytów złotówkowych, oprocentowanych według stawki LIBOR, ponieważ sposób oprocentowania kredytu nie wpływa na naturę stosunku kredytu. Zupełnie niezrozumiałe są tezy, że istnienie umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego po wyeliminowaniu klauzul indeksacyjnych byłoby niesprawiedliwe wobec tych kredytobiorców, którzy w tym samym czasie zawarli umowy o kredyt z złotówkami bez mechanizmu indeksacji. Kredytobiorcy ci przecież dobrowolnie zawarli umowy, których treści nie zawierają - o ile Sądowi wiadomo - postanowień abuzywnych. Nie może być zatem mowy, że zostali potraktowani niesprawiedliwie.

Na podstawie opinii biegłego Sąd Rejonowy przyjął, że różnica pomiędzy sumą uiszczonych przez powodów rat, a ratami należnymi bankowi wynosi 69 773,95 zł i w punkcie 1 wyroku zasądził tę kwotę od pozwanego solidarnie na rzecz powodów. W pozostałym zakresie, tj. co do różnicy pomiędzy zasądzoną kwotą, a kwotą dochodzoną pozwem, Sąd pierwszej instancji powództwo oddalił – pkt 2 sentencji postanowienia.

Powodowie podnosili, że abuzywne są również postanowienia umowy, na podstawie których do czasu wpisania hipoteki celem zabezpieczenia spłaty kredytu, marża banku była podwyższona o 1 p.p. (§ 1 ust. 10 pkt 1 CSU, § 4 ust. 2 COU), zaś w okresie objęcia kredytu ubezpieczeniem od ryzyk związanych z niskim wkładem własnym o 0,25 p.p. (§ 1 ust. 10 pkt 2 CSU, § 3 ust. 1 pkt 5 a) COU). Sąd Rejonowy nie zgodził się z tezami powodów odnośnie niedozwolonego charakteru postanowień, odnoszących się do wysokości marży. Wysokość marży została określona w umowie jednoznacznie w § 1 ust. 9, a fakt, że zgodnie z treścią części ogólnej umowy mogłaby ona być niższa, gdyby powodowie spełniali określone warunki, nie ma żadnego znaczenia.

Uznając, że klauzule przeliczeniowe są abuzywne i należy je wyeliminować z umowy, Sąd pierwszej instancji nie badał już czy powodowie byli należycie poinformowani o ryzyku kursowym.

Podstawę orzeczenia o odsetkach stanowił przepis art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c. Zgodnie z żądaniem pozwu Sąd Rejonowy jako datę początkową naliczania odsetek przyjął dzień doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, tj. 5 czerwca 2017.

Zawarte w pkt 3 i 4 rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd pierwszej instancji oparł na podstawie art. 100 zdanie drugie k.p.c. Powodowie ulegli bowiem tylko co do nieznacznej części swego żądania, tj. co do kwoty 2.030,46 zł z żądanych 71.804,41 zł, że uzasadnia to włożenie obowiązku zwrotu wszystkich kosztów na pozwanego. Jednocześnie na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. szczegółowe wyliczenie tych kosztów Sąd Rejonowy pozostawił referendarzowi sądowemu.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wywiedli powodowie, jak i pozwany.

Strona powodowa w złożonej apelacji zaskarżyła przedmiotowy wyrok w części, tj. w zakresie pkt 2 wyroku oddalającego powództwo o zapłatę kwoty 2.030,46 zł, zarzucając naruszenie prawa materialnego, a to:

1. art. 3851 § 1 k.c. w zw. z art. 3851 § 2 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, albowiem z uwagi na brak odpowiednich przepisów dyspozytywnych, które mogłyby znaleźć zastosowanie w miejsce kwestionowanych postanowień umownych, należy dojść do wniosku, że nie mogło dojść do wypłaty kredytu, a w konsekwencji, że strony nigdy skutecznie nie zawarły przedmiotowej umowy, ewentualnie, że przedmiotowa umowa jest nieważna,

2. art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w brzmieniu z dnia zawarcia umowy w zw. z art. 3531 k.c. poprzez jego niezastosowanie przejawiające się w braku ustalenia, że przedmiotowa umowa jest umową nieważną, albowiem nie określała: kwoty i waluty kredytu, zasad i terminów spłaty kredytu, wysokości oprocentowania kredytu i warunków jego zmiany, terminów i sposobu pozostawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, jak również wysokości prowizji, a w konsekwencji była sprzeczna z ustawą, a więc bezwzględnie nieważna,

3. art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w zw. z art. 353* k.c. poprzez błędne przyjęcie, że w umowie kredytowej bank może sobie zapewnić dodatkowe zyski w postaci marży na kursie

pobieranej przy wypłacie kredytu oraz przy przeliczaniu dokonywanych przez kredytobiorcę spłat kredytu, podczas gdy w umowie kredytu kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z kwoty środków pieniężnych na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu, a zatem bank może czerpać zyski z umowy kredytu jedynie poprzez możliwość ustalenia odsetek od pożyczonego kapitału oraz prowizji od udzielonego kredytu,

4. art. 58 k.c. w zw. z art. 358 § 1 k.c. w zw. z art. 1, art. 2 ust. 1 pkt 16) i 18) oraz art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe w brzmieniu z dnia zawarcia w/w umów, poprzez błędne przyjęcie, że przedmiotowa umowa nie naruszała zasady walutowości, pomimo, że pomiędzy stronami nie doszło do obrotu dewizowego, a zatem przedmiotowa umowa naruszała zasadę walutowości, była więc nieważna,

5. art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe w zw. z art. 3531 k.c. i art. 3581 § 2 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że zasada swobody umów dopuszcza waloryzację kwoty kredytu w oparciu o miernik wartości w postaci kursu waluty obcej, który nie jest wprowadzony w celu zapewnienia utrzymania świadczenia w pierwotnej wartości, bez wprowadzenia jakichkolwiek ograniczeń w zakresie ryzyka ponoszonego przez kredytobiorcę, podczas gdy celem waloryzacji jest zapewnienie utrzymania świadczenia w pierwotnej wartości i nie może prowadzić do rażącego braku równości stron.

Wnosząc jednocześnie o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów A. P. i G. P. kwoty 71 804,41 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od dnia doręczenia opisu pozwu pozwanemu do dnia zapłaty, a także zasądzenie solidarnie od pozwanego na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów sądowych w postępowaniu apelacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany w złożonej apelacji zaskarżył wydany wyrok w części obejmującej pkt 1, 3 i 4 wyroku, zarzucając:

I. naruszenie przepisów postępowania, w postaci art. 227 k.p.c. przez oddalenie wniosku pozwanego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego, jako nieistotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, podczas gdy dowód ten dotyczył okoliczności istotnych, bowiem ustalenie, że w praktyce wykonywania umowy kredytu pozwany stosował rynkowe kursy franka szwajcarskiego, miałyby istotne znaczenie dla wykładni umowy - ustalenia zgodnego zamiaru stron w dniu podpisania umowy kredytu;

II. naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie art. 65 § 1 i § 2 k.c., polegające na dokonaniu błędnej wykładni umowy kredytu, polegającej na niezasadnym przyjęciu, że walutą umowy kredytu był złoty polski, tj. z umowy tej wynikały wierzytelności wyrażone w złotych a nie we frankach szwajcarskich, podczas gdy w rzeczywistości walutą kredytu (walutą wierzytelności) był frank szwajcarski, a umowa przewidywała jedynie spełnianie świadczeń w złotych, w wysokości wynikającej z przeliczenia franków szwajcarskich na złote, po określonym w umowie kursie;

III. naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zaniechanie zastosowania art. 385 § 2 zd. 2 k.c., przy wykładni niejednoznacznych postanowień umowy kredytu, którego zastosowanie winno doprowadzić do wniosku, że pozwany był zobowiązany do ustalania kursów wymiany walut w wysokości ściśle odpowiadającej kursom rynkowym, co miało istotne znaczenie w aspekcie oceny zgodności postanowień umowy z dobrymi obyczajami;

IV. naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie art. 385 § 1 k.c. polegające na niezasadnym przyjęciu, że zawarte w umowie kredytu klauzule, określające sposób przeliczania franków szwajcarskich na złote polskie są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy powodów;

V. naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie art. 385 § 2 k.c. w zw. z art. 354 k.c., polegające na niezasadnym przyjęciu, że brak związania stron klauzulami umownymi określającymi sposób przeliczania franków szwajcarskich na złote, sprawia, że umowa kredytu zobowiązuje powodów do spłaty wykorzystanej w złotych polskich

kwoty kredytu oprocentowanej na zasadach określonych w umowie, zamiast prawidłowego przyjęcia, że w sytuacji wyeliminowania tych klauzul należy ustalić inny kurs przeliczenia franków szwajcarskich na złote;

VI. naruszenie prawa materialnego, przez niewłaściwe zastosowanie art. 405 k.c. (ewentualnie w zw. z art. 410 § 2 k.c. - chociaż Sąd I Instancji nie powołał tego przepisu), do kwot zapłaconych przez powodów na rzecz pozwanego, w oparciu o istniejącą podstawę prawną;

W oparciu o podniesione zarzuty, pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części, przez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów sądowych za I i II instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje są niezasadne.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny. Nie wymaga on uzupełnienia. Sąd Okręgowy podziela również wywody prawne zaprezentowane przez sąd I instancji.

Odnosnie apelacji pozwanego:

Apelacja zawiera jeden zarzut naruszenia prawa procesowego, który dotyczy oddalenia wniosku pozwanego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu ekonomii w zakresie bankowości oraz zarzuty naruszenia prawa materialnego. Ze względu na specyfikę zarzutu naruszenia procedury, zostanie on omówiony w dalszej części uzasadnienia.

Zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 kc jest niezasadny.

Wskazać należy, że tzw. kredyty frankowe podzielić można na denominowane (kwota kredytu jest wyrażona w CHF, do dyspozycji kredytobiorcy zostaje oddana kwota w PLN) oraz waloryzowane (kwota kredytu wyrażona jest w PLN, każdorazowa rata waloryzowana jest do CHF). Wskazać należy, że zgodnie z bezwzględnie obowiązującym art. 69 ust. pkt 2 prawa bankowego (dalej pb), umowa kredytu powinna określać kwotę i walutę kredytu. O ile nie może ulegać wątpliwości, że bank może udzielać kredytów zarówno w złotych, jak i w walucie zagranicznej, to kwota i waluta kredytu muszą być ściśle określone.

W przedmiotowej sprawie (§ 1 ust. 1 umowy) przedmiotem umowy był kredyt denominowany wyrażony w złotych (co już stanowi sprzeczność samą w sobie) w kwocie stanowiącej równowartość 117802,55 CHF. Takie określenie kwoty kredytu nie spełnia wymogów art. 69 ust. 2 prawa bankowego. Nie jest bowiem ściśle. Kredyt jest wyrażony w złotych, lecz jego kwota jest wskazana w walucie obcej. Jest to sprzeczność sama w sobie. Konsekwentnie kredytobiorca nie wie, jaka kwota zostanie mu przekazana do dyspozycji, jaka będzie wysokość rat kapitałowo – odsetkowych.

Nie można zgodzić się więc ze skarżącym, że kwota kredytu została jednoznacznie określona i co więcej, wyrażona ona została w CHF. Samo użycie określenia „kredyt denominowany” nie oznacza, że kredyt ten ma taki właśnie charakter. Prowadzi to do wniosku, że przy takim określeniu kwoty kredytu albo należy uznać, że kwota kredytu nie została ściśle określona, co skutkować musi uznaniem nieważnością umowy albo też, że kwotę kredytu stanowi kwota wpłacona na jego rachunek tj. 228800,00 zł (§ 1 pkt 7 umowy). W tym drugim przypadku nie można mu przypisać cechy kredytu waloryzacyjnego ze względu na brak określenia sposobu waloryzacji.

W ocenie Sądu Okręgowego przepisu ściśle obowiązującego nie można zastąpić poprzez wykładnię oświadczeń woli i na tej podstawie odtworzeniu woli stron w trakcie zawarcia umowy (art. 65 § 1 i 2 kc).

Niezasadny jest również zarzut naruszenia art. 385 § 2 zd. 2 kc. Przepis ten wskazuje, że postanowienia niejednoznaczne wzorca umownego tłumaczy się na korzyść konsumenta. Postanowienia niejednoznaczne to takie, które budzą wątpliwości, mogą być zrozumiane w różny sposób. Stwierdzenie, że do przeliczeń kwot walut

uruchamianego kredytu stosuje się kurs kupna waluty obcej według Tabeli kursów obowiązującej w banku w dniu wypłaty środków takich wątpliwości interpretacyjnych nie budzi. Wskazany powyżej przepis nie ma więc zastosowania do przedmiotowej sprawy.

Problem ten powinien być rozstrzygany w kontekście zarzutu naruszenia art. 385¹ § 1 kc.

Niewątpliwie umowa zawierała mechanizm ustalania kursu walut w sposób, który pozostawiał bankowi swobodę w określaniu wysokości świadczenia konsumentów jest w oczywisty sposób abuzywna. Prawo banku do kreowania kursów kupna walut nie zostało w umowie niczym ograniczone, umowa nie wskazywała również na żadne obiektywne kryteria ustalania tych kursów. Co więcej, jak wynika z dołączonej do odpowiedzi na pozew i cytowanej w apelacji opinii dra T. kurs rynku międzybankowego może się zmienić kilkadziesiąt razy w ciągu minuty. § 12 i § 15 ust. 7 pkt 3 ogólnej części umowy natomiast pozwala bankowi na wybór chwili, w której dokonuje przeliczeń kursowych. W orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd o abuzywności takiego ukształtowania uprawnienia banku należy uznać za utrwalony (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18 i wskazane tam orzecznictwo). Skutkiem abuzywności postanowienia umownego jest brak mocy wiążącej wobec konsumenta, co wynika wprost z omawianego przepisu. Sankcja ta wyłącza możliwość sanowania umowy poprzez odwołanie się do klauzul generalnych takich, jak określone w art. 354 kc (cel społeczno–gospodarczy, zasady współżycia społecznego, zwyczaj).

Uznać również należy, że skoro sposób ustalania kursów walut miał charakter abuzywny, to świadczenia na podstawie niewiążących konsumenta klauzul umownych mają charakter świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 kc).

Ze wskazanych względów uznać należy, że prawidłowa była ocena sądu I instancji co do nieistotności praktyki wykonywania umowy, co pozwany zamierzał ustalić przy pomocy biegłego z zakresu ekonomii (zarzut naruszenia art. 227 kpc).

Niezasadna jest również apelacja powodów.

Zauważyć należy, że w olbrzymiej części stanowi ona nie tyle środek procesowy zwalczający wyrok sądu i instancji, co zawiera alternatywne i uzupełniające oceny łączącego strony stosunku prawnego. Powodowie domagali się zwrotu sumy nadpłat w związku ze stosowaniem kursu kupa walut przez poprzednika prawnego pozwanego banku, kwota ta została skorygowana przez biegłego sądowego w opinii, do której powodowie nie składali zastrzeżeń. Również apelacja całkowicie abstrahuje od treści opinii. Dlatego uznać należy ją za nieuzasadnioną.

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł zgodnie z art. 385 kpc jak w sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na mocy art. 98 § 1 kpc. Obie strony przegrały sprawę co do własnych apelacji i wygrały co do apelacji przeciwnika procesowego. Obu stronom należy się zwrot kosztów zastępstwa prawnego: powodom – 2700 zł, pozwanemu - 450 zł.